

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยใช้ระบบกฎหมาย Civil law หรือเรียกว่าระบบประมวลกฎหมาย หรือระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร อันมีกฎหมายสูงสุด คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และนอกจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว ประเทศไทยยังได้มีการตรากฎหมายอีกหลายฉบับออกมา เพื่อใช้บังคับให้บุคคลในสังคมได้ปฏิบัติตาม โดยเฉพาะกฎหมายที่มีโทษทางอาญา หากบุคคลนั้นได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ย่อมเกิดเป็นคดีที่จะต้องได้รับการพิจารณาตัดสินโดยศาล และบุคคลนั้นจะกลายเป็น “จำเลย” ในคดี ซึ่งระบบการพิจารณาคดีอาญาของประเทศไทย เป็นระบบกล่าวหา ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคสอง¹ บัญญัติว่า “ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ดังนั้น จำเลยในคดีอาญา ย่อมได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย ว่ามิได้กระทำความผิด การการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาจึงตกแก่พนักงานอัยการ และการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในคดีจะต้องกระทำโดยอาศัยพยานหลักฐาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา 15 ซึ่งให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้) และหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131² บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” จากบทบัญญัติดังกล่าว เห็นได้ว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะดำเนินการ

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 29 วรรคสอง.

² กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131.

ตามที่เห็นสมควร³ (ฎีกา.3110/2551) และในปัจจุบันคดีอาญาที่เกิดขึ้น เริ่มมีความยุ่งยาก และ สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ ในขั้นตอนของการรวบรวมพยานหลักฐาน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้นและการกระทำของผู้ต้องหาในคดีอาญา และตัวอย่างคดีสำคัญที่นำความรู้ทางด้าน นิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี คือ คดีฆาตกรรมสองนักท่องเที่ยวชาว อังกฤษ⁴ (น.ส.ฮันน่า วิทเทอร์ริง และนาย เดวิด มิลเลอร์) บนเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2557 คดีนี้เป็นคดีสะเทือนขวัญที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นคดีที่ประชาชนโดยทั่วไป ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง ว่าคดีนี้ตำรวจจับผู้ต้องหาชาวพม่า จำนวน 2 คน เป็นแพะในคดี จนเกือบบานปลายเป็นประเด็น ทางการเมือง แต่ด้วยการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม จนนำไปสู่คำพิพากษา ของศาลชั้นต้นลงโทษประหารชีวิตจำเลยทั้งสองคน และศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตาม

จึงเห็นได้ว่างานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องมี การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและในขณะเดียวกันก็เป็นหลักประกันให้กับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดว่าจะได้รับความยุติธรรมหากผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิดจริงจากประ โยชน์ของ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ดังกล่าวเป็นผลให้นำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้กระบวนการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 มีการบัญญัติมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนในมาตรา 131/1 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตาม มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวน มีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณี ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้อง ตรวจเก็บอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่

³ ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3110/2551. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.deka.supremecourt.or.th>. [2563, 17 มีนาคม].

⁴ มติชนออนไลน์. (2562). คดีฆาตกรรม 2 นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษที่เกาะ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_1646620. [2563, 7 มีนาคม].

จะกระทำได้ จะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้นและผู้ต้องหาผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอม โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ ที่หาได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

จากหลักกฎหมายข้างต้นซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้การตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในชั้นพนักงานสอบสวนนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131

2) กรณีที่จะใช้การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์นี้ต้องเป็นกรณีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี โดยการพิสูจน์นั้นจำเป็นต้องเก็บตัวอย่าง เลือด เนื้อเยื่อ ผิวน้ำหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหาผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3) การดำเนินการตรวจพิสูจน์ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ อีกทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้นด้วย กรรมวิธีการตรวจพิสูจน์นี้ต้องกระทำโดยแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

4) ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอมก่อนพนักงานสอบสวนจึงจะให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้

5) ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมให้ตรวจ โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอม โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์หาได้ตรวจพิสูจน์ที่หาได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

อนึ่ง แม้ว่าจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถกระทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกลงกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา เพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างหลักการควบคุมอาชญากรรม (Crime control) และหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ประการแรก ปัญหาการใช้ดุลพินิจในการเลือกพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในสำนวนสอบสวน ซึ่งอาจส่งผลต่อการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาบทบัญญัติแห่งมาตรา 131 บัญญัติไว้ ดังนี้ “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” ทั้งนี้เพื่อจะเน้นย้ำให้แจ้งชัดยิ่งขึ้น ว่ากฎหมายได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาด้วย ซึ่งจะส่งผลสนับสนุน “หลักการดำเนินคดีโดยรัฐ” อันเป็นหลักการที่สำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อีกทั้งยังสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคสอง และวรรคสามที่วางบทสันนิษฐานรับรองความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ด้วยว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

โดยบทบัญญัติ มาตรา 131 นี้เป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนที่จะรวบรวมหรือไม่รวบรวมพยานหลักฐานใดเข้ามาในสำนวนการสอบสวนก็ได้เช่นเดียวกับดุลพินิจของพนักงานสอบสวน ในการมีอำนาจให้ตรวจพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ขึ้นใดหรือไม่ก็ได้ ตามมาตรา 131/1 ซึ่งแม้จะเป็นการให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจแก่พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการค้นหาความจริง แต่ลำพังการใช้ดุลพินิจรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวในบางคดี อาจเกิดการใช้ดุลพินิจผิดพลาดทำให้สำนวนการสอบสวนมีพยานหลักฐานน้อย หรือไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของบุคคลใดได้ ทำให้ในหลายคดีที่เกิดขึ้นต้องยกฟ้องทำให้ไม่ได้นำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมายได้ ซึ่งตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี บทที่ 9 การทำแผนที่และถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะพิจารณาตามความจำเป็นในคดี แต่คดีที่จำเป็นต้องทำแผนที่สังเขปและสถานที่เกิดเหตุประกอบการสอบสวนแนบสำนวนเสมอทุกคดี ได้แก่ คดีอุกฉกรรจ์ คดียกยานพาหนะ โคนบุคคลหรือทรัพย์สินในถนนหลวง และคดีบุกรุกที่ดิน ซึ่งในข้อ 268 ได้กำหนดวางหลักต่อมาว่า “นอกจากจะจัดทำแผนที่สังเขปขึ้นแล้ว พนักงานสอบสวนควรจัดให้มีการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ ประกอบเข้าไว้ในสำนวน เพื่อประโยชน์ในคดีอีกชั้นหนึ่งด้วย” ซึ่งการใช้คำว่า “ควร” อันมีความหมายในเชิงแนะนำ มิได้เป็นการบังคับ การใช้ดุลพินิจรวบรวม

⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131.

พยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวในบางคดีอาจเกิดการใช้ดุลพินิจผิดพลาดทำให้สำนวนการสอบสวนมีพยานหลักฐานน้อย หรือไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของบุคคลใดได้ ยกตัวอย่างเช่น คดีเชอร์รี่แอน ที่พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นเท็จทำให้ผู้บริสุทธิ์ 4 คน ต้องถูกศาลชั้นต้นลงโทษประหารชีวิต ติดคุกฟรี 7 ปี เสียชีวิตในคุก 1 คน หลังศาลฎีกาพิพากษายกฟ้อง ผู้ต้องหา 3 คนที่เหลือหลังออกจากคุกมาเสียชีวิตหมด⁶ ซึ่งคดีดังกล่าวเป็นคดีที่แสดงให้เห็นว่าการใช้ดุลพินิจในการเลือกพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในสำนวนสอบสวนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีอาญา

สรุปในคดีนี้จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนใช้อำนาจดุลพินิจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหา การใช้ดุลพินิจในการเลือกพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในสำนวนสอบสวนซึ่งอาจส่งผลต่อการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา บทบัญญัติแห่งมาตรา 131⁷ บัญญัติไว้ดังนี้ “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”

ประการที่สอง ปัญหาการใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุและรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ กระทำความผิดอาญาผู้ต้องหาในคดีอาญา ย่อมมีความจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี เพื่อหักล้างพยานหลักฐานของผู้กล่าวหา พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง ในขณะที่เดียวกันฝ่ายผู้เสียหายก็ต้องการพยานหลักฐานเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมที่มีมาตรฐานย่อมต้องสร้างกลไก โดยให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์หลักฐานในคดีแต่ละประเภทเข้ามาตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงครบถ้วนประกอบสำนวนการสอบสวน โดยต้องพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือความผิดของผู้ต้องหา รวมถึงให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายในคดีอาญาสามารถเข้าถึงพยานหลักฐานได้ การให้โอกาสผู้ต้องหาและผู้เสียหายร้องขอให้ใช้วิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา อันจะทำให้ค้นหาความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาตั้งแต่ในชั้นสอบสวนเป็นสิ่งจำเป็นและสมควรอย่างยิ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติรัฐในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

⁶ ข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2557). *เปิดโปงกลฉ้อแพะ แฉสารพัดทรมาณโหด EP.1 ย้อนรอยที่สุด 'แพะ' ในตำนาน!*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/462183>. [2562,20 ตุลาคม].

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 /1.

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาระเบียบเกี่ยวกับคดีของตำรวจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตำรวจประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา ลักษณะ 2 การสอบสวน บทที่ 9 การทำแผนที่และถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุ ข้อ 265 โดยการทำให้แผนที่สถานที่เกิดเหตุ เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนพิจารณาจากความจำเป็นในคดี เพื่อแสดงความเข้าใจในสถานที่ และเป็นประโยชน์แก่คดีนั้นๆ ประกอบข้อ 268 พนักงานสอบสวนควรจัดให้มีการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ ประกอบในสำนวนเพื่อประโยชน์ในคดีอีกชั้นหนึ่งด้วย

ท้องที่ที่เกิดเหตุ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ให้อำนาจพนักงานสอบสวนเห็นว่า ถ้าได้จัดการตรวจสถานที่เกิดเหตุและทำหลักฐานการพิสูจน์ไว้โดยอาศัย วิทยาการตำรวจเข้าช่วยเหลือแล้วจะทำให้การพิสูจน์ความผิด โดยพนักงานเจ้าหน้าที่วิทยาการ ตำรวจไปถ่ายรูป และตรวจสถานที่เกิดเหตุและให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กองวิทยาการที่จะทำการถ่ายรูป และตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหลักวิชาการแล้วให้ส่งรูปถ่ายและหลักฐานต่าง ๆ ที่ตรวจพบ ไปให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีพร้อมด้วยหนังสือนำเสนอเป็นหลักฐาน

จากประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนมีดุลพินิจในการเรียกเจ้าหน้าที่พิสูจน์ หลักฐานเข้ามาร่วมในการตรวจพิสูจน์และการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุ เก็บร่องรอยพยานหลักฐาน เนื่องจากระเบียบดังกล่าวใช้คำว่า “เห็นว่า” ซึ่งเป็นการให้อำนาจ ดุลพินิจกับพนักงานสอบสวนในเรียกเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้ามาช่วยหรือไม่ ซึ่งอาจทำให้ผล ของคดีเปลี่ยนไป ถ้าไม่มีการรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุให้ได้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น คดีฆาตกรรม น้องการ์ตูนเด็กหญิง อายุ 4 ขวบ ที่ จว.เลย⁸ สำหรับคดีนี้ เป็นอีกหนึ่งคดีที่สะท้อน ขวัญคนไทยทั้งประเทศ เนื่องจากเป็นคดีฆาตกรรมต่อเนื่องจากคดีฆ่าข่มขืน น้องการ์ตูน โดยฝีมือ คนร้ายเพียงคนเดียว คือ นายหนุ่ย หรือตั้งต่าง ซึ่งรับว่าได้ลงมือ ฆ่า ข่มขืนเด็กมาแล้วหลายราย ซึ่ง นายหนุ่ย หรือตั้งต่าง เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิต คดีความผิดทางเพศกับเด็กไปก่อน หน้านี้แล้ว 2 คดี ซึ่งรวมถึงคดีของน้องการ์ตูนด้วย ดังนั้นคดีนี้ แม้ไม่มีประจักษ์พยานมายืนยันการ กระทำผิดของจำเลย แต่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คือผลการตรวจหาสารพันธุกรรม หรือ DNA ศาลจึงใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบกับพยานแวดล้อม อื่นและคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน จนนำไปสู่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลย อันแสดงให้เห็นว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพิสูจน์ความจริงใน กระบวนการยุติธรรม ซึ่งในคดีนี้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้าไปเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่ ต้นทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนจน สามารถจับกุมคนร้ายได้อย่างรวดเร็ว

⁸ ข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2559). *ถูกตลอดชีวิต ‘หนุ่ย-ตั้งต่าง’ มาตรการต่อเนื่อง คดีฆ่า-ฆ่า ค.ญ. 4 ขวบที่เลย.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/568296>. [2562,23 กรกฎาคม].

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง⁹ กำหนดให้พนักงานสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน โดยทางวิทยาศาสตร์ เฉพาะความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปี ที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการเก็บตัวอย่าง เลือด น้ำลาย เส้นผม เส้นขน ฯลฯ โดยผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา ยินยอม หากไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ว่า ผลแห่งการตรวจพิสูจน์ จะเป็นผลร้ายกับผู้ต้องหา หรือผู้เสียหายแล้วแต่กรณี ในกรณีนี้อาจทำให้พนักงานสอบสวนละเลยต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน เนื่องจากคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน 3 ปี หากการไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรของผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น ไม่เป็นผลเสียต่อผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ในประเด็นนี้อาจทำให้เกิดช่องว่างทำให้พนักงานสอบสวน ละเลยในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน หรืออาจเป็นช่องว่างในการใช้ดุลยพินิจทำให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี หรืออาจเป็นผลดีหรือเป็นผลเสียกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จนไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

1.2.2 เพื่อศึกษามาตรการตรวจเก็บพยานหลักฐาน โดยทางนิติวิทยาศาสตร์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

1.2.4 เพื่อศึกษาปรับปรุงแนวทางข้อเสนอแนะการพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

⁹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง.

1.3 สมมติฐานการศึกษา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง กำหนดให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน ด้วยการตรวจเก็บตัวอย่างพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะในการให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจพิสูจน์ โดยที่ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีสิทธิร้องขอให้มีการตรวจพิสูจน์ตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ ทั้งยังกำหนดในการดำเนินการตรวจพิสูจน์ดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกตรวจ นอกจากนี้ กฎหมายยังบัญญัติเฉพาะกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไป ข้อจำกัดของกฎหมายดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพิสูจน์ทราบความจริงในคดีอาญาและการอำนวยความยุติธรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงขอบเขตการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน โดยมุ่งศึกษาประเด็นการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง โดยศึกษาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการและการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนคดีอาญาของไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

1.6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการตรวจเก็บพยานหลักฐาน โดยทางนิติวิทยาศาสตร์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบปัญหาทางกฎหมายในการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางข้อเสนอแนะการพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์